

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора
Державного податкового університету

Державного податкового університету щодо докторської дисертації Коломійця Павла Віталійовича на тему «Правове регулювання податкової безпеки України» за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, яка затверджена рішенням Вченої ради Державного податкового університету від 24 листопада 2022 року (протокол № 6)

ВИТЯГ

з протоколу засідання фахового семінару кафедр фінансового та податкового права, теорії та історії держави і права, кримінального права та процесу, цивільного права та процесу, міжнародного права та права Європейського Союзу, правничої лінгвістики, Навчально-наукового інституту права Державного податкового університету від 08 травня 2024 року, протокол № 3

Присутні:

заступник директора Навчально-наукового інституту права, доктор юридичних наук, доцент Вітюк Д.Л.; заступник директора Навчально-наукового інституту права, кандидат юридичних наук, доцент Лугіна Н.А.;

кафедра фінансового та податкового права: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор Глух М.В. (*голова семінару*); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Аністратенко Ю.І.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Білоус В.Т. (*рецензент*); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Боднарчук О.Г.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Касьяненко Л.М.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Мацелик Т.О. (*рецензент*); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Никитченко Н.В.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Рябченко О.П.; професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент Чайка В.В. (*рецензент*); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Білько Т.О.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Гарбінська-Руденко А.В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мельник О.П. (*секретар семінару*); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Сластьоненко О.О.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Стріяшко Г.М.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент

Субіна Т.В.; доцент кафедри, кандидат економічних наук, доцент Черняєва О.В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Шакірова О.В.;

кафедра теорії та історії держави і права: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Шевченко А.Є.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Кудін С.В.;

кафедра кримінального права та процесу: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор Дідківська Г.В. (*рецензент*); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Мілевський О.П.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук Павлюх О.А.;

кафедра цивільного права та процесу: професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Новицька Н.Б.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Лаговська Н.В.;

кафедра міжнародного права та права Європейського Союзу: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Чернецька О.В.;

кафедра правничої лінгвістики: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, доцент Бодунова О.М.

Були присутні 14 докторів наук та 14 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення докторської дисертації Коломійця Павла Віталійовича на тему «Правове регулювання податкової безпеки України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня Коломійця Павла Віталійовича про результати дисертації. У своїй доповіді ним було обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; охарактеризовано об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, її емпіричну основу; сформульовані основні теоретичні положення, які обумовлюють наукову новизну; розкрито практичне значення одержаних результатів; наведено дані про їх апробацію.

З прийняттям 28 червня 1996 року Конституції України, нормативною першоосновою частини першої статті 17 розділу I «Загальні засади» Основного Закону було забезпечено основи правового регулювання податкової безпеки, яка є елементом економічної безпеки України. Проте, правове регулювання податкової безпеки, як складову економічної безпеки, і досі не введено в національне законодавство України, як того вимагає норма-принцип частини першої статті 17 Конституції України, відповідно до якої забезпечення економічної безпеки, а отже і податкової безпеки України, є однією з найважливіших функцій держави. Поки що поняття «податкова безпека» майже абстрактне, яке потрібно наповнювати нормативними вимірами. Норма-принцип «забезпечення економічної безпеки України є справою всього Українського

народу» (частина перша статті 17 Конституції України) конкретизується приписом статті 67 розділу II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Основного Закону, відповідно до якої кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Отже, справою всього Українського народу у сфері забезпечення економічної безпеки України та податкової безпеки зокрема, є виконання кожним свого конституційного обов'язку щодо сплати податків і зборів в порядку і розмірах, встановлених законом.

Оскільки в нормах Основного Закону прослідковується взаємозв'язок між статтями 17 (забезпечення економічної безпеки, як складової національної безпеки, що є однією з найважливіших функцій держави) та пунктом 17 частини першої статті 92 Конституції України (основи національної безпеки визначаються виключно законом), то законодавець повинен був виконати норми прямої дії статті 17 та пункту 17 частини першої статті 92 Конституції України відповідно, розвиток цих норм мав відбутися шляхом їх інтегрування в податкове та безпекове законодавство і таким чином було б виконано одну з найважливіших функцій держави щодо правового забезпечення економічної безпеки та податкової безпеки, як її складової.

Тобто, нехтування нормами статті 8 Конституції України, в частині обов'язкової відповідності норм Податкового кодексу України (далі – ПК України) конституційному принципу верховенства права, зокрема щодо правового забезпечення податкової безпеки як складової економічної безпеки, породжує проблему відсутності захисту національних інтересів у сфері оподаткування. Конкретні засоби і шляхи забезпечення національної безпеки України обумовлюються пріоритетністю національних інтересів, а національні інтереси України та їх пріоритетність обумовлюються конкретною ситуацією, що складається в країні та за її межами. Але, жоден із пріоритетів у сфері національної безпеки не можливо реалізувати без відповідного фінансового забезпечення, а бюджет держави Україна наповнюється, в першу чергу, податками.

Актуальність обраної теми також підтверджується тим, що, динаміка виконання дохідної частини Державного бюджету України за період з 2018 по 2024 роки свідчить про левову частку податкових надходжень в загальній сумі доходів Державного бюджету, яка є більшою за 80 відсотків, а саме, якщо у 2018 році її рівень сягав 82,8%, у 2021 році – 87,7%, то у 2024 році частка податкових надходжень планується на рівні 89,0%. Податкова безпека, як елемент фінансової безпеки, є невід'ємним елементом складного комплексу національної безпеки, адже основною роллю і головним завданням податкової безпеки є забезпечення захисту своєчасних і в повному обсязі надходжень податкових платежів до дохідної частини бюджетів усіх рівнів, тобто, суспільні відносини у сфері податкової безпеки, потребують свого обов'язкового юридичного закріплення у нормах податкового законодавства.

Усе це підкреслює важливість обраної теми, необхідність дослідження законодавства, правозастосовної практики та наукових джерел, іноземного досвіду з цього питання.

У зв'язку з військовою агресією проти України, 24 лютого 2022 року Законом України № 2102-IX Верховна Рада України відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України та статті 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» затвердила Указ Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». Отже, з цього моменту почалося життя України у стані війни і нових реалій економічної безпеки, забезпечення якої є однією з найважливіших функцій держави і справою всього Українського народу. Але ж економічна безпека має своїм підґрунтям саме податкову безпеку, яка є невід'ємною її складовою. Податки і збори є основними джерелами фінансування будь-якої безпекової складової держави, зокрема і в умовах воєнного стану з метою підвищення її обороноздатності.

Поряд із тим варто зазначити, що більшість нормативно-правових актів у сфері економічної безпеки є декларативними по своїй суті, оскільки не мають конкретного алгоритму (формули) правового регулювання суспільних відносин щодо реалізації податкової безпеки, зокрема і в умовах фінансової децентралізації. Тобто, відсутні нормативно-правові аспекти конкретики виконання поставлених завдань. Відсутній компонент щодо забезпечення податкової безпеки в контексті чинного Закону України «Про національну безпеку України». Зважаючи на вже існуючі доробки у царині реформи децентралізації влади, варто зазначити, що питання податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації, а тим більше в умовах воєнних реалій і наступного повоєнного відновлення, є важливими.

Вирішення завдань дослідження дозволило сформулювати низку положень, що становлять наукову новизну:

По-перше, охарактеризовано методологічні засади дослідження формування податкової безпеки України як соціально-правового явища у фінансовому праві та розкрито питання історико-правового аспекту розвитку підходів до формування податкової безпеки держави. Встановлено, що правова сутність податкової безпеки держави полягає у нормативному забезпеченні комплексу заходів із протидії загрозам, які унеможливають наповнення податковими надходженнями дохідної частини як державного так і місцевих бюджетів. Основними структурними складовими податкової безпеки держави є: 1) суб'єкти: а) платники податків і зборів, б) контролюючий орган – ДПС України (центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, його територіальні органи), а також уповноважені органи законодавчої, виконавчої та судової влади; 2) об'єкти (національні інтереси у сфері оподаткування): а) відносини у сфері формування податкових надходжень дохідної частини державного та місцевих бюджетів (сплачені своєчасно і в повному обсязі); б) підвищення якості нормативного забезпечення системи оподаткування (досконале та стабільне податкове законодавство);

в) формування правового механізму захисту податкової системи держави від впливу протиправних явищ в оподаткуванні; г) заходи із протидії загрозам податковій безпеці (запобігання та мінімізація впливу на бюджети всіх рівнів таких факторів: податкові пільги, ухилення від сплати податків, дискреційні повноваження органів влади як чинники корупції); д) формування нульової терпимості до корупції; е) моніторинг внутрішніх і зовнішніх загроз, які впливають на забезпечення національних інтересів у сфері оподаткування; є) формування податкової культури населення та працівників контролюючих органів (податкова обізнаність платників податків і зборів та висока професійна етика працівників податкових органів); ж) формування досконалої податкової політики; з) контроль якості виконання платниками податків свого конституційного обов'язку зі сплати податків.

По-друге, розкрито характерні риси прояву податкової безпеки у податкових правовідносинах, якими є: 1. Відсутність у сучасній теорії права та, зокрема, у теорії правового регулювання: а) теоретико-методологічних засад формування податкової безпеки України як соціально-правового явища у фінансовому праві; б) ретельно розробленого питання сутності та змісту поняття податкової безпеки; в) наукових пошуків теоретичних основ податкової безпеки та історико-правових аспектів розвитку підходів до формування податкової безпеки держави. 2. Проблематика дослідження впливу податкової безпеки на динаміку нормотворчості у сфері оподаткування України, яка зумовлена нагальною необхідністю: а) впорядкування сучасних податкових норм шляхом удосконалення податкової термінології; б) приведення принципів податкового законодавства у відповідність до конституційних норм-принципів у системі оподаткування в контексті податкової безпеки; в) відповідності загальних засад встановлення податків і зборів сучасним вимогам податкової безпеки України. 3. Наявність загроз податковій безпеці, що ускладнюють реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування, серед яких: а) правова невизначеність у сфері податкової безпеки; б) дискреційні повноваження органів влади як чинники корупції; в) ухилення від сплати податків як основний виклик фінансовій безпеці держави; г) проблематика реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації; д) проблематика податкових пільг в Україні. 4. Незадовільний стан якості надання українським громадянам освітніх послуг у сфері навчання податкової грамоти, податкового виховання та податкової освіти, оскільки напрями розвитку вітчизняної освіти не мають достатньо системного та комплексного характеру, а відтак не сприяють формуванню цілісної державної політики у сфері податкової освіти українських громадян, як запоруки забезпечення податкової безпеки України.

По-третє, надано авторське визначення поняття податкової безпеки та правового регулювання податкової безпеки. Податкова безпека – це захищеність національних інтересів України від впливу загроз у сфері оподаткування, що є пріоритетним завданням державної податкової політики у сфері національної безпеки. Правове регулювання податкової безпеки – це системна категорія, яка впорядковує суспільні відносини у сфері податкової безпеки за допомогою права

і правових засобів; це головна складова конституційної норми-принципу забезпечення економічної безпеки, що, по-перше, є однією з найважливіших функцій держави, яка полягає у виключно законодавчому встановленні системи оподаткування, а по-друге, є справою всього Українського народу сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом, що, у свою чергу, сприятиме прагненню держави до збалансованості бюджету України.

По-четверте, за результатами проведеного наукового дослідження статті 6 ПК України, якою надано визначення понять «податок» та «збір», з'ясовано невідповідність цих визначень нормам статті 67 Конституції України та запропоновано такі визначення понять «податку» та «збору» для їх законодавчого закріплення в нормах статті 6 ПК України:

«6.1. Податок є обов'язковим платежем до відповідного бюджету, який сплачується платником податку відповідно до його конституційного обов'язку.»

«6.2. Збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що сплачується платниками зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.»

По-п'яте, наголошено, що найпершою і найважливішою ціллю державної політики у сфері оподаткування має бути формування, забезпечення та реалізація податкової політики з метою забезпечення податкової безпеки, як головної складової національної безпеки України. Невизначеність податкової політики України в сучасних умовах, є загрозою податковій безпеці, яка ускладнює реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування. Дискреційні повноваження органів влади є чинниками корупції, що ускладнюють реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування. Проведення антикорупційної експертизи, яка сприяє недопущенню недоліків техніко-юридичного характеру в проектах нормативно-правових актів, ще в процесі нормотворення, усуває наявність дискреційних повноважень у посадових осіб контролюючих органів, що є чинником корупції, а отже і загрозою податковій безпеці нашої держави. Запобігання та протидія корупції, виведення толерантності до корупції на нульовий рівень у сфері оподаткування, позитивно вплинуть на стан податкової безпеки нашої держави, що у свою чергу забезпечить найвищий рівень наповнення державного бюджету України.

По-шосте, розкрито питання ухилення від сплати податків, як фінансово-правового явища, що є загрозою податковій безпеці держави. Несплата податків має подвійну основу: а) прагнення платників податків ухилятися від сплати податків; б) завдання держави не допустити такого явища як ухилення від сплати податків. Наслідки ухилення платниками податків від виконання свого конституційного обов'язку зі сплати податків і зборів є протилежними для держави і для платників. Якщо держава втрачає від зменшення податкових надходжень до дохідної частини бюджетів усіх рівнів, то платник податків збільшує свої доходи за рахунок несплачених податків і зборів. У підсумку, зменшення достатку держави є чинником відсутності можливості у держави

забезпечити фінансування прямих видатків з бюджету та зростання дефіциту бюджету. Серед причин ухилення платниками податків від виконання свого податкового обов'язку є: а) неякісне і важке для сприйняття податкове законодавство, б) зниження підприємницької активності та платоспроможності платників податків через воєнні дії, в) високий рівень поширення таких негативних явищ як тіньова економіка та фіктивні підприємства, г) диференціація рівнів доходів громадян та їх споживчих витрат, д) низькій рівень податкової культури та правовий нігілізм населення, е) низький професійний рівень працівників податкових органів. Ознакою ухилення від сплати податків є той факт, що платник податків, нехтуючи своїм конституційним обов'язком зі сплати податків, бажаючи збільшення прибутків, свідомо ухиляється від сплати податків порушуючи податкове законодавство, або, використовуючи прогалини в податковому законодавстві, зменшує розмір податкового зобов'язання шляхом дій спрямованих на якомога більше застосування передбачених законодавством податкових пільг, податкової оптимізації, або ж взагалі, застосовує поєднання обох підходів. Засобами протидії ухиленню платників від сплати податків є: а) забезпечення стабільного податкового законодавства; б) забезпечення рівних умов оподаткування для всіх платників податків; в) впровадження загальнонаціональних заходів по підвищенню податкової культури і обізнаності як громадян, з акцентом на майбутніх платників податків, так і працівників ДПС України; г) підвищення професійної компетентності працівників ДПС України; д) удосконалення контрольних заходів щодо попередження можливості платниками ухилятися від сплати податків, що є вагомим викликом податковій безпеці держави.

По-сьоме, розглянуто зарубіжний досвід пільгового оподаткування та проблематику податкових пільг в Україні. З'ясовано, що надання податкових пільг є розповсюдженою практикою багатьох розвинених країн світу. Обґрунтовано, що податкова пільга, зменшуючи податкове зобов'язання платника податку, є втратою дохідної частини як державного так і місцевого бюджетів. В умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України податкова пільга не сприяє і не сприятиме збалансованості бюджетів та максимізації податкових надходжень. Звільнення платника податку від сплати податку у зв'язку з отриманням податкових пільг відповідно до Податкового кодексу України є таким, що не відповідає Конституції України і інтересам податкової безпеки держави. На повоєнний період відновлення України запропоновано скасувати вже існуючі податкові пільги як фактор загрози податковій безпеці України в контексті втрат дохідної частини бюджетів та запровадити заборону на надання нових податкових пільг. Застосування пільгового оподаткування в Україні можливе за умови її повного економічного оздоровлення у післявоєнний період. Зважаючи на іноземний досвід застосування податкових пільг, відновлення пільгової практики оподаткування в Україні, має базуватися на таких засадах: 1) ґрунтовного аналізу податкових пільг, а саме оцінки актуальності застосування окремих податкових пільг та їх впливу на стан податкових надходжень, а також прогнозів доцільності їх

застосування в майбутньому; 2) застосування до податкових пільг такого ж рівня перевірки та контролю як до прямих бюджетних видатків; 3) застосування контролю за цільовим використанням платниками податків отриманих податкових пільг та їх відповідальності за неналежне використання вивільнених сум коштів; 4) доступності для громадського ознайомлення обов'язкових до публікації щорічних звітів про надані податкові пільги.

Використовуючи досвід ОЕСР відносно найкращих практик звітності щодо податкових пільг та їх доступності для громадськості, сформульовано пропозиції, які є актуальними для України з питання запровадження якісного, всеохоплюючого та прозорого звітування щодо наданих податкових пільг та аналізу їх доцільності.

Емпіричну основу дослідження становлять рішення Конституційного суду України, дані статистичної звітності, наукові та навчальні джерела (монографії, підручники, посібники, статті, дисертації, автореферати дисертацій), довідкові матеріали.

Нормативним підґрунтям дисертації є Конституція України, ратифіковані міжнародні нормативно-правові акти та міжнародні угоди, нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України.

По закінченню доповіді присутніми були поставлені такі **запитання**:

Гарбінська-Руденко А.В.: У чому полягає проблематика реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації? Вкажіть основні аспекти.

Відповідь: Дякую за запитання. Як свідчать основні показники доходів місцевих бюджетів України у 2012-2023 роках динаміка їх податкових надходжень має тенденцію до зростання. Разом із тим, варто наголосити, що відсоток місцевих податків і зборів у податкових надходженнях місцевих бюджетів, хоча і має тенденцію до зростання, проте, його рівень в податкових надходженнях має доволі низькі показники. Акцентуємо увагу, що контролювати справляння надходжень бюджету, зокрема здійснювати контроль за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів, відповідно до пункту 39 статті 2 Бюджетного кодексу України, зобов'язані органи місцевого самоврядування. Але, на сьогодні, жодного нормативно-правового акту присвяченого питанню здійснення контролю органами місцевого самоврядування за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів немає. Однією із проблем реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації, недосконалого виконання територіальними громадами села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування, покладених на них компетенцій при затвердженні бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролю за їх виконанням, є відсутність чітко розробленого правового регулювання суспільних відносин у сфері податкової безпеки органами місцевого самоврядування.

Наголошено, що податки і збори, у тому числі і місцеві, встановлюються виключно ВР України у ПК України, а органи місцевого самоврядування мають повноваження своїми рішеннями встановлювати тільки розмір місцевих податків і зборів, які будуть застосовуватися в межах їх територій, але в рамках розмірів вже встановлених у ПК України. Тобто, як свідчать результати проведеного дослідження норм ПК України, однією з проблем реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації є невідповідність норм ПК України положенням Європейської хартії місцевого самоврядування.

Шевченко А.Є.: Які основні виклики фінансовій безпеці держави Ви можете виділити і чому саме?

Відповідь: Дякую за запитання. По-перше, серед загроз податковій безпеці, що ускладнюють реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування є тінізація економіки. Однією зі складових тіньової економіки в Україні є фіктивне підприємництво, яке в наш час викликає особливу небезпеку. Другим фактором, серед загроз податковій безпеці, що ускладнюють реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування є офшоризація економіки, зокрема, виведення капіталу в країни з низьким рівнем оподаткування та у держави, віднесені до переліку офшорних зон.

По-третє, серед основних викликів фінансовій безпеці України є тенденція ігнорування надважливості розрахунку рівня податкової безпеки в показниках розрахунку рівня економічної безпеки, та фінансової безпеки, зокрема. Складовими економічної безпеки, відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України від 29 жовтня 2013 року № 1277 є: виробнича, демографічна, енергетична, зовнішньоекономічна, інвестиційно-інноваційна, макроекономічна, продовольча, соціальна, фінансова безпеки. Фінансова безпека, у свою чергу, має такі складові: банківська безпека; безпека небанківського фінансового сектору; боргова безпека; бюджетна безпека; валютна безпека; грошово-кредитна. Із наведеного вище переліку, до складових фінансової безпеки не віднесено податкову безпеку. Це підтверджується тим, що у Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року відсутній індикатор податкової безпеки серед індикаторів економічної безпеки.

Вітюк Д.Л.: Коротко поясніть, яким саме чином дискреція впливає на стан податкової безпеки держави?

Відповідь: Дякую за запитання. Дослідивши дискреційні повноваження органів влади як чинник корупції, що є загрозою податковій безпеці, можемо констатувати наступне. В умовах сучасних викликів, перед якими постала Україна однією із загроз податковій безпеці, що ускладнює реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування, є дискреційні повноваження органів влади, як чинники корупції.

Проблема надмірного обсягу дискреційних повноважень у працівників ДПС України та наявність у цього контролюючого органу функцій щодо застосування фінансових санкцій, а також його надмірна зосередженість на їх застосуванні, призводять до корупційних ризиків. Проведення антикорупційної

експертизи, яка сприяє недопущенню недоліків техніко-юридичного характеру в проєктах нормативно-правових актів, ще в процесі нормотворення, усуває наявність дискреційних повноважень у посадових осіб контролюючих органів, що є чинником корупції, а отже і загрозою податковій безпеці нашої держави.

Не менш важливим питанням є відповідність наявної в податковому законодавстві України дискреції головному принципу права – принципу верховенства права. Варто зазначити, що у Доповіді «Верховенство права» Венеційської комісії (2011 року) до елементів верховенства права віднесено юридичну визначеність та заборону свавілля. У цій же доповіді наголошується, що елементами верховенства права є принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі.

Бодунова О.М.: Обґрунтуйте свою позицію, в контексті податкової безпеки України, про те, що платник податку має бути поза елементним складом податку.

Відповідь: Дякую за запитання. На наше тверде переконання, платник податку не може бути елементом податку, адже платник, перебуваючи поза елементним складом податку, виконуючи свій податковий, конституційний обов'язок, нараховує і сплачує податок.

Тобто, якщо орієнтуватися на існуюче в Податковому кодексі України визначення податку, де податок справляється з платника податку, то в такому разі платник дійсно є елементом податку.

Але якщо орієнтуватися на конституційний обов'язок платника сплачувати податок, то отримуємо цілком людиноцентристський підхід де платник податку не має бути елементом податку.

Новицька Н.Б.: Окресліть сучасні характерні риси прояву безпеки податкових правовідносин в Україні.

Відповідь: Дякую за запитання. Характерними рисами прояву податкової безпеки у податкових правовідносинах в Україні є:

1. Відсутність у сучасній теорії права та, зокрема, у теорії правового регулювання: а) теоретико-методологічних засад формування податкової безпеки України як соціально-правового явища у фінансовому праві; б) ретельно розробленого питання сутності та змісту поняття податкової безпеки; в) наукових пошуків теоретичних основ податкової безпеки та історико-правових аспектів розвитку підходів до формування податкової безпеки держави.

2. Проблематика дослідження впливу податкової безпеки на динаміку нормотворчості у сфері оподаткування України, яка зумовлена нагальною необхідністю: а) впорядкування сучасних податкових норм шляхом удосконалення податкової термінології; б) приведення принципів податкового законодавства у відповідність до конституційних норм-принципів у системі оподаткування в контексті податкової безпеки; в) відповідності загальних засад встановлення податків і зборів сучасним вимогам податкової безпеки України.

3. Наявність загроз податковій безпеці, що ускладнюють реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування, серед яких: а) правова невизначеність у сфері податкової безпеки; б) дискреційні повноваження органів влади як чинники корупції; в) ухилення від сплати податків як основний виклик фінансовій безпеці держави; г) проблематика реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації; д) проблематика податкових пільг в Україні.

4. Незадовільний стан якості надання українським громадянам освітніх послуг у сфері навчання податкової грамоти, податкового виховання та податкової освіти, оскільки напрями розвитку вітчизняної освіти не мають достатньо системного та комплексного характеру, а відтак не сприяють формуванню цілісної державної політики у сфері податкової освіти українських громадян, як запоруки забезпечення податкової безпеки України.

Аністратенко Ю.І.: Як податкова освіта, виховання можуть співвіднеся із забезпеченням податкової безпеки України?

Відповідь: Дякую за запитання. Податково-правове виховання та освіта громадян є запорукою забезпечення податкової безпеки, а отже і економічної безпеки держави Україна.

Добровільна сплата податків буде досягнута за рахунок системної та комплексної державної політики у сфері ефективного податкового «всеобучу». Особливо актуальним на сьогодні залишається питання законодавчого унормування вітчизняної системи забезпечення якості навчання податкової грамоти, податкового виховання та освіти українських громадян на всіх освітніх рівнях, включно з дошкільною, початковою, середньою, професійно-технічною та вищою освітою.

До прикладу, рівень національної свідомості громадян Німеччини, як платників податків, їхня дисциплінованість, навчання податковій грамотності з дитинства, відіграють надважливу роль у наповненні бюджетів усіх рівнів.

Доречним буде також навести думку, яка прописана у Basic World Tax Code and commentary (Ward M. Hussey, Donald C. Lubick) «Основи світового податкового кодексу», а саме: «Наголос має бути зроблено на освіту – не тільки на навчання податкових чиновників і службовців, але і на навчання населення. Необхідно домогтися масової зміни в суспільній свідомості.

Рябченко О.П.: Які Ваші пропозиції по удосконаленню пільгового оподаткування в Україні, відповідно до зарубіжного досвіду?

Відповідь: Дякую за запитання. Використовуючи досвід Організації економічного співробітництва та розвитку «The Organisation for Economic Co-operation and Development» відносно найкращих практик звітності щодо податкових пільг та їх доступності для громадськості, сформулюємо наступні пропозиції, які є актуальними для України з питання запровадження якісного, всеохоплюючого та прозорого звітування щодо наданих податкових пільг та аналізу їх доцільності.

Звітність щодо наданих податкових пільг в Україні має відповідати таким вимогам:

1. Законодавче закріплення у бюджетному процесі норми щодо обов'язковості публікації звітів про податкові пільги. Доступність та прозорість звітності про податкові пільги для громадського ознайомлення має підвищити ступінь довіри до уряду. Податкові пільги мають бути піддані такому ж рівню перевірки та контролю як і прями бюджетні видатки.

2. Щорічне звітування про надані податкові пільги та їх вплив на стан податкових надходжень.

3. Наявність детального і постатейного текстового опису методу оцінки податкових пільг. Це забезпечить прозорість, ясність для читача.

4. Містити класифікацію податкових пільг за: а) типом податку (ПДФО, ПДВ, тощо), б) типом податкової пільги (знижена ставка, звільнення, тощо), в) функцією до якої вони відносяться (освіта, оборона, охорона здоров'я та інші), г) метою запровадження податкової пільги (зайнятість, дослідження, інновації, житло, зменшення бідності та інші), д) цільовою групою бенефіціарів (підприємства, фізичні особи, самозайняті особи та інші), е) часовим виміром чинності наданих податкових пільг.

5. Наявність посилання на норму ПК України щодо кожної наданої пільги для забезпечення ясності та прозорості звіту.

6. Включати показники загальної суми наданих податкових пільг у відсотковому співвідношенні до суми ВВП та до суми загальних податкових надходжень.

7. Містити ранжування всіх податкових пільг за їхньою вартістю для покращення сприйняття користувачами сум втрачених податкових надходжень дохідної частини бюджету.

8. Відображати всі юридично закріплені податкові пільги, незалежно від того, чи застосовуються вони чи ні, з метою здійснення аналізу їх актуальності та доцільності, прогнозів застосування.

9. Містити інформацію (коментар) щодо аналізу цільового використання наданих податкових пільг, оцінки їх результативності та ефективності.

Шакірова О.В.: Що, на Вашу думку, цікавого і корисного із зарубіжного досвіду варто використати в Україні?

Відповідь: Дякую за запитання. Проблематика пільгового оподаткування, як фактора загроз податковій безпеці України в контексті втрат дохідної частини державного та місцевих бюджетів нашої держави, є актуальним питанням сьогодення. Тому, одним із способів розв'язання цієї проблеми є дослідження зарубіжного досвіду пільгового оподаткування. Почнемо з того, що технічну підтримку в рамках програми оцінки податкових пільг надає International Monetary Fund. Відповідно до «IMF Fiscal Transparency Code» (Кодексу фіскальної прозорості МВФ), встановлюються принципи фіскальної прозорості, першим з яких є «Фіскальна звітність».

У своїй інструкції «How to Evaluate Tax Expenditures» МВФ пропонує інструменти оцінювання практичних результатів від надання податкових пільг. Особливий акцент МВФ робить на розумінні та прозорому звітуванні про вплив податкових пільг на доходи державного бюджету, що є необхідним для

комплексної фіскальної звітності і є відправною точкою для будь-яких дебатів щодо доцільності податкових пільг, адже ефективне використання обмежених державних ресурсів вимагає ретельного управління будь-якими видами державних витрат, включаючи податкові пільги та прямі витрати державного бюджету.

Для деяких країн проведення оцінювання податкових пільг є юридичною вимогою. У Німеччині, наприклад, усі субсидії та податкові пільги мають проходити регулярну оцінку з погляду досягнення цілей. Подібним чином Нідерланди вимагають проведення оцінок податкових пільг кожні чотири-сім років. Хорошою та загальноприйнятою практикою, як наголошується МВФ, є публікація звітів про втрати бюджету від надання податкових пільг, хоча рівень їх деталізації різний у різних юрисдикціях. У деяких випадках для підвищення прозорості звітів також публікуються бенефіціари конкретних податкових пільг.

Прагнучи відповідати європейським стандартам, щодо прозорості загальних державних фінансів, Україні, на нашу думку, варто долучитися до виконання вимоги п. 2 ст. 14 Директиви Ради ЄС 2011/85/ЄС від 08.11.2011 року «Щодо вимог до бюджетних рамок держав-членів», який вказує, що держави-члени мають публікувати детальну інформацію про вплив податкових пільг на доходи держави. Ці правила необхідні для забезпечення дотримання державами-членами зобов'язань згідно з Договором про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) щодо уникнення надмірного державного дефіциту.

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

Доктор юридичних наук, професор Білоус В.Т. Рецензентом було відзначено актуальність обраної автором теми дисертаційного дослідження та високий науковий рівень докторського дисертаційного дослідження Коломійця П.В. та акцентовано, що у докторській роботі здобувача сформульовано авторські пропозиції щодо удосконалення податкового законодавства в контексті правового регулювання податкової безпеки України.

В.Т. Білоусом було охарактеризовано структуру дисертації, та вказано, що автор докторського дисертаційного дослідження на тему «Правове регулювання податкової безпеки України», набувши найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, провівши оригінальне дослідження, отримав наукові результати, що забезпечують розв'язання важливої теоретичної проблеми, які мають загальнонаціональне значення та опубліковані у наукових вітчизняних і міжнародних рецензованих виданнях, зокрема, які індексуються у наукометричній базі Scopus. Викладені в дисертації наукові положення, висновки й рекомендації, що виносяться на захист, одержані здобувачем самостійно. Ідеї та розробки співавторів у дисертації не використані.

Окрему увагу рецензент звернув на те, що за результатами проведеного дослідження дисертантом надано ряд найважливіших положень і висновків, запропонованих особисто, що містять наукову новизну та практичну доцільність і значущість, зокрема: на доктринальному рівні з урахуванням здобутків

фінансового права та загальної теорії права запропоновано концептуальну візію правового регулювання податкової безпеки, як надзвичайно важливої складової фінансового забезпечення економічної безпеки України, для подальшого введення цього соціально-правового явища у фінансове право з метою удосконалення практики нормотворчості та правозастосування; визначено правову сутність податкової безпеки держави, що полягає у нормативному забезпеченні комплексу заходів із протидії загрозам, які унеможливають наповнення податковими надходженнями дохідної частини як державного так і місцевих бюджетів та запропоновано перелік основних структурних складових податкової безпеки держави; охарактеризовано риси прояву податкової безпеки у податкових правовідносинах в Україні; надано авторське визначення поняття податкової безпеки, як захищеності національних інтересів України від впливу загроз у сфері оподаткування, що є пріоритетним завданням державної податкової політики у сфері національної безпеки.

Рецензентом відмічено, що дисертація написана державною мовою, стиль викладення – науковий. Отримані результати дослідження: наукові положення, висновки і рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація є самостійною завершеною кваліфікаційною науковою роботою, що містить нові обґрунтовані та аргументовані результати. Для роботи характерний логічний стиль викладення матеріалу, смислова завершеність, цілісність. Науково-практичні результати, отримані Коломійцем П.В. є достовірними та об'єктивними. Висновки отримали необхідну і достатню теоретичну аргументацію та є методологічно обґрунтованими. Загалом дисертаційна робота відображає науково-обґрунтовані розробки, які у сукупності мають важливе значення для розвитку правової науки та практичної діяльності відповідних суб'єктів.

За актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Коломійця Павла Віталійовича відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право та вимогам пп. 7, 8 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197 та може бути рекомендована до попереднього розгляду та захисту в спеціалізованій вченій раді відповідного профілю.

Доктор юридичних наук, професор Мацелик Т.О. Рецензенткою відзначено, що актуальність обраної автором теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів і заперечень. Рецензенткою також зроблено акцент на тому, що автор суттєву приділяє увагу методології дослідження податкової безпеки як соціально-правового явища у фінансовому праві та історико-правовим аспектам розвитку підходів до формування податкової безпеки держави; розкриває характерні риси прояву податкової безпеки у податкових правовідносинах; переймається впорядкуванням сучасних податкових норм шляхом удосконалення податкової термінології; розкриває принципи податкового законодавства в контексті податкової безпеки; встановлює

відповідність загальних засад встановлення податків і зборів сучасним вимогам податкової безпеки України; звертає увагу на правову невизначеність у сфері податкової безпеки, дискреційні повноваження органів влади як чинник корупції, що є загрозою податковій безпеці та ухилення від сплати податків як основний виклик фінансовій безпеці держави; розкриває нормативно-правові проблеми реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації, зокрема через досвід місцевого оподаткування у практиці зарубіжних країн; охарактеризовує комплаєнс як інструмент формування податкової безпеки України; акцентує увагу на перспективах через зарубіжний досвід пільгового оподаткування та проблематики податкових пільг в Україні, а також податково-правового виховання та освіти громадян як запоруки забезпечення податкової безпеки України, пропонує шляхи вдосконалення правового регулювання податкової безпеки України.

Висновки за результатами виконання дисертаційної роботи підкреслюють наукову новизну та практичну цінність проведених досліджень, а список використаних джерел у кількості 818 свідчить про те, що під час роботи було проаналізовано сучасні результати наукових досліджень.

Дисертація є завершеною науковою працею, а її оформлення відповідає встановленим вимогам МОН України.

Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечено коректним використанням методів наукового пізнання.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора, порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

Дисертаційна робота Коломійця Павла Віталійовича «Правове регулювання податкової безпеки України», представлена на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право є актуальною, завершеною науковою працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні з логічно та доступно викладеним матеріалом. У роботі вирішено важливу наукову проблему правового регулювання податкової безпеки України. Робота є завершеною науковою працею та може бути рекомендована до розгляду спеціалізованою вченою радою відповідного профілю.

Доктор юридичних наук, доцент Чайка В.В. Рецензенткою зазначено, що докторська дисертація Коломійця П.В. є актуальною і своєчасною. Робота містить вагомий внесок у формування концепції правового регулювання податкової безпеки України, визначення засад її формування як соціально-правового явища у фінансовому праві, а також надання науково аргументованих пропозицій і рекомендацій щодо удосконалення чинного податкового законодавства нашої держави.

Наукові положення, висновки та рекомендації, що виносяться на попередній захист, мають достатній ступінь обґрунтованості та достовірності, сформульовані мета і завдання роботи узгоджені з предметом та об'єктом дослідження.

Структуру докторської дисертації (перелік умовних скорочень, вступ, п'ять розділів, п'ятнадцять підрозділів, наявність проміжних і кінцевих висновків, список використаних джерел, додатки) підпорядковано поставленим у роботі завданням. Цьому сприяло використання широкого методологічного інструментарію та джерельної бази.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що у дисертації здійснено комплексний аналіз концептуальних аспектів правового регулювання податкової безпеки України як на сучасному етапі державотворення, так і в історичній перспективі, а також визначено засади її формування як соціально-правового явища у фінансовому праві.

Вагомим доробком автора є розширення категоріального апарату, зокрема, шляхом надання авторського визначення податкової безпеки та правового регулювання податкової безпеки. На увагу заслуговує запропонована періодизація основних етапів становлення і розвитку законодавства України у сфері правового регулювання податкової безпеки, подану в додатках до дисертації. Здобувачем виокремлено основні структурні складові податкової безпеки держави. Дисертантом виявлено та детально проаналізовано сучасні загрози податковій безпеці України.

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що докторська дисертація Коломійця П.В. є одним із перших у вітчизняній правовій науці комплексним монографічним дослідженням, у якому розглянуто теоретичні та практичні проблеми правового регулювання податкової безпеки України.

Основні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних рекомендацій, що в комплексі формують підґрунтя для розроблення та впровадження у практичну діяльність. Переважна більшість сформульованих у роботі науково-практичних рекомендацій є обґрунтованими та знайшли практичне застосування у діяльності окремих державних органів, що підтверджується відповідними документами.

Обсяг і зміст опублікованих праць свідчать, що в них висвітлені основні положення здійсненого наукового дослідження, які були апробовані й отримали позитивну оцінку на наукових заходах різних рівнів. Кількість опублікованих наукових праць за темою дисертаційної роботи та повнота відображення положень роботи у таких працях відповідають чинним вимогам.

Аналіз тексту дисертації Коломійця П.В., висновок науково-правової експертизи НДІ публічного права від 30.04.2024 № 1/5/24-30, а також публікації здобувача свідчать про відсутність ознак порушення автором вимог академічної доброчесності.

Порівняльний аналіз анотації та основних положень дисертації Коломійця П.В. засвідчує їх повну відповідність. Анотація не містить інформації, яка б була відсутня у тексті дисертаційної роботи. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Дисертаційна робота Коломійця Павла Віталійовича на тему «Правове регулювання податкової безпеки України» є кваліфікаційною науковою

завершеною працею, виконаною здобувачем самостійно, що характеризується єдністю змісту та в якій науково обґрунтовано авторський підхід щодо формування концептуальних основ правового регулювання податкової безпеки України.

Докторська дисертація «Правове регулювання податкової безпеки України» відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» та вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17 листопада 2021 р. № 1197 (зокрема пунктам 7, 8, 9), а її автор – Коломієць Павло Віталійович – заслуговує на присудження ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

Коломієць Павло Віталійович висловив виступаючим та усім присутнім на засіданні фахового семінару подяку за позитивну оцінку дисертаційної роботи, за висловлені побажання, зауваження та поради, які сприяли вдосконаленню змісту роботи.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Коломійця Павла Віталійовича «Правове регулювання податкової безпеки України»

Обґрунтування вибору теми дослідження. З прийняттям 28 червня 1996 року Конституції України, нормативною першоосновою частини першої статті 17 розділу I «Загальні засади» Основного Закону було забезпечено основи правового регулювання податкової безпеки, яка є елементом економічної безпеки України. Проте правове регулювання податкової безпеки як складову економічної безпеки й досі не введено в національне законодавство України, як того вимагає норма-принцип частини першої статті 17 Конституції України, відповідно до якої забезпечення економічної безпеки, а отже, і податкової безпеки України є однією з найважливіших функцій держави. Досі ще поняття «податкова безпека» майже абстрактне, яке потрібно наповнювати нормативними вимірами. Норма-принцип «забезпечення економічної безпеки України є справою всього Українського народу» (частина перша статті 17 Конституції України) конкретизується приписом статті 67 розділу II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Основного Закону, відповідно до якої кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом. Отже, справою всього Українського народу у сфері забезпечення економічної безпеки України та податкової безпеки зокрема є виконання кожним свого конституційного обов'язку щодо сплати податків і зборів в порядку і розмірах, встановлених законом.

Оскільки в нормах Основного Закону прослідковується взаємозв'язок між статтями 17 (забезпечення економічної безпеки як складової національної безпеки є однією з найважливіших функцій держави) та пунктом 17 частини першої статті 92 Конституції України (основи національної безпеки визначаються виключно законом), то законодавець повинен реалізувати норми прямої дії статті 17 та пункту 17 частини першої статті 92 Конституції України через розвиток цих норм шляхом їх інтегрування в податкове та безпекове законодавство й у такий спосіб виконати одну з найважливіших функцій держави щодо правового забезпечення економічної безпеки та податкової безпеки як її складової. Тобто нехтування нормами статті 8 Конституції України в частині обов'язкової відповідності норм Податкового кодексу України (далі – ПК України) конституційному принципу верховенства права, зокрема, щодо правового забезпечення податкової безпеки як складової економічної безпеки породжує проблему відсутності захисту національних інтересів у сфері оподаткування. Конкретні засоби й шляхи забезпечення національної безпеки України обумовлюються пріоритетністю національних інтересів, а національні інтереси України та їх пріоритетність обумовлюються конкретною ситуацією, що складається в країні та за її межами. Але жоден із пріоритетів у сфері національної безпеки неможливо реалізувати без відповідного фінансового забезпечення, а бюджет держави Україна наповнюється насамперед податками. Зокрема, динаміка виконання дохідної частини Державного бюджету України за період з 2018 по 2024 роки свідчить про рівень частки податкових надходжень у загальній сумі доходів Державного бюджету, яка є більшою за 80 %, а саме якщо 2018 року її рівень сягав 82,8 %, 2021 року – 87,7 %, то 2024 року частка податкових надходжень планується на рівні 89,0 %. Податкова безпека як елемент фінансової безпеки є невід'ємним елементом складного комплексу національної безпеки, адже основною роллю й основним завданням податкової безпеки є забезпечення захисту своєчасних і повним обсягом надходжень податкових платежів до дохідної частини бюджетів усіх рівнів, тобто суспільні відносини у сфері податкової безпеки потребують обов'язкового юридичного закріплення в нормах податкового законодавства.

В основу дослідження теоретико-методологічних засад формування податкової безпеки України покладені наукові праці таких учених, як: В. Л. Андрущенко, В. Т. Білоус, О. О. Бригінець, М. М. Бліхар, Л. А. Ваолевська, Л. К. Воронова, Р. О. Гаврилюк, Д. О. Гетманцев, Е. С. Дмитренко, Л. М. Касьяненко, Т. О. Коломоець, А. І. Крисоватий, М. П. Кучерявенко, Т. А. Латковська, Н. А. Литвин, Т. О. Мацелик, О. В. Машенко, О. А. Музика-Стефанчук, С. О. Ніщима, А. М. Новицький, Н. Ю. Пришва, В. О. Рядінська, О. В. Солдатенко та ін. Певний внесок в авторську розробку питань визначення характерних рис прояву податкової безпеки в податкових правовідносинах та розроблення теоретико-правових основ регулювання податкової безпеки в сучасній теорії правового регулювання зробили наукові праці таких дослідників, як: Ю. Б. Іванов, С. І. Лекарь і ряд інших учених.

Розкриваючи вплив податкової безпеки на динаміку нормотворчості у сфері оподаткування України, зокрема у царині впорядкування сучасних податкових норм шляхом удосконалення податкової термінології, дисертантом були опрацьовані питання проблематики податкової термінології та правових аспектів раціонального використання термінології фінансового й податкового права, які досліджувалися в працях науковців і заклали фундамент дисертаційного дослідження, серед яких: Ю. І. Аністратенко, Н. Л. Губерська, Дональд С. Любик, Уорд М. Хасси та ін. Науково-теоретичним підґрунтям для визначення проблематики принципів податкового законодавства в контексті податкової безпеки стали праці таких учених, як: Н. І. Атаманчук, Річард К. Гордон, О. В. Долженков, Адам Сміт тощо. З метою розкриття різних думок і поглядів науковців з приводу відповідності загальних засад встановлення податків і зборів сучасним вимогам податкової безпеки України автор звертався до наукових досліджень І. Є. Криницького, Л. Л. Тарангул, В. В. Чайки, Є. Ю. Шаптали та інших.

Значний внесок у з'ясування проблемних питань у сфері досліджуваних дисертантом загроз податковій безпеці, що ускладнюють реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування, зокрема проблеми правової невизначеності у сфері податкової безпеки, зробили праці таких науковців: М. І. Карлін, В. П. Синчак та інші. Питання дискреційних повноважень органів влади, як чинників корупції, що є загрозою податковій безпеці знайшли своє відображення у працях: Ю. Г. Барабаша, І. Л. Желтобрюх, М. В. Кармаліти, Й. Пудельки тощо. Автором було розглянуто праці і науковців, які займалися дослідженнями проблематики ухилення від сплати податків як основного виклику фінансовій безпеці держави: З. О. Луцишиної, І. А. Маркіної, М. І. Сьомича та ін.

Питання децентралізації влади та фінансової децентралізації (фіскальної децентралізації, бюджетної децентралізації та податкової децентралізації) були розглянуті в працях таких учених, як: І. О. Умрихіна, І. О. Цимбалюк та інші.

У зв'язку з військовою агресією РФ проти України 24 лютого 2022 року Законом України № 2102-IX Верховна Рада України, відповідно до пункту 31 частини першої статті 85 Конституції України та статті 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», затвердила Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні». Отже, з цього моменту почалося життя України у стані війни й нових реалій економічної безпеки, забезпечення якої є однією з найважливіших функцій держави та справою всього Українського народу. Але ж економічна безпека має своїм підґрунтям саме податкову безпеку, яка є невід'ємною її складовою. Податки та збори є основними джерелами фінансування будь-якої безпекової складової держави, зокрема і в умовах воєнного стану з метою підвищення її обороноздатності. Водночас варто зазначити, що більшість нормативно-правових актів у сфері економічної безпеки є декларативними за своєю сутністю, оскільки не мають конкретного алгоритму (формули) та інструментарію правового регулювання суспільних відносин щодо реалізації

податкової безпеки, зокрема і в умовах фінансової децентралізації. Тобто відсутні нормативно-правові аспекти конкретики виконання поставлених завдань. Відсутній компонент щодо забезпечення податкової безпеки в контексті чинного Закону України «Про національну безпеку України». Зважаючи на вже існуючі доробки в царині реформи децентралізації влади, варто зазначити, що питання податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації, а поготів в умовах воєнних реалій і наступного повоєнного відновлення України є важливими.

Актуальність і вагомість зазначених проблем, потреба в їхньому розв'язанні зумовили вибір теми цього дослідження й окреслили коло питань, які в ньому розглядаються.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами.

Дослідження здійснювалося відповідно до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020; Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженої Указом Президента України від 11.08.2021 № 347/2021; Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р.; Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106; Національної стратегії доходів до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1218-р.

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Державного податкового університету від 24 листопада 2022 року (протокол № 6).

Мета й завдання дослідження. Мета роботи полягає у здійсненні комплексного аналізу концептуальних аспектів правового регулювання податкової безпеки України, визначенні засад її формування як соціально-правового явища у фінансовому праві, а також у наданні науково аргументованих пропозицій і рекомендацій щодо вдосконалення податкового законодавства.

Відповідно до мети дослідження поставлено такі завдання:

– охарактеризувати методологічні засади дослідження формування податкової безпеки України як соціально-правового явища у фінансовому праві та розкрити питання історико-правового аспекту розвитку підходів до формування податкової безпеки держави;

– розкрити характерні риси прояву податкової безпеки в податкових правовідносинах;

– охарактеризувати впорядкування сучасних податкових норм шляхом удосконалення податкової термінології;

– встановити відповідність принципів податкового законодавства і загальних засад встановлення податків і зборів сучасним вимогам податкової безпеки України;

– проаналізувати правову невизначеність у сфері податкової безпеки та виокремити дискреційні повноваження органів влади як чинник корупції, що є загрозою податковій безпеці;

– розкрити питання ухилення від сплати податків як основного виклику фінансовій безпеці держави;

– обґрунтувати нормативно-правові проблеми реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації, розглянути досвід місцевого оподаткування в практиці зарубіжних країн та охарактеризувати комплаєнс як інструмент формування податкової безпеки України;

– проаналізувати зарубіжний досвід пільгового оподаткування та проблематику податкових пільг в Україні;

– висвітлити податково-правове виховання й освіти громадян як запоруку забезпечення податкової безпеки України та запропонувати шляхи вдосконалення правового регулювання податкової безпеки України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері оподаткування.

Предметом дослідження є правове регулювання податкової безпеки України.

Методологічна база дослідження. Методологічна основа дослідження представлена комплексом загальнонаукових і спеціальних методів науки фінансового права. Зокрема, використання діалектичного методу пізнання суспільних відносин, що виникають у сфері податкової безпеки, дозволило об'єктивно оцінити дійсний стан правового регулювання податкової безпеки в його історичному розвитку як об'єктивного процесу становлення цього правового явища у всій повноті його форми та притаманним йому суперечностям і визначити доцільність цивілізаційних витоків його зародження, утворення, становлення й існування в Україні (розділи 1–5). Системний метод надав можливість проаналізувати правове явище – податкову безпеку в контексті історико-правових засад виникнення й розвитку її правового регулювання. З цією метою із загального масиву податкового законодавства України були відібрані та систематизовані нормативні акти, що фрагментарно чи опосередковано стосуються суспільних відносин у сфері податкової безпеки (розділи 1–5). Дієвим інструментом для вирішення поставленого завдання став метод наукового дослідження – історико-правовий метод теоретичного пошуку, за допомогою якого у хронологічній послідовності проведено всебічне дослідження генези та закономірностей розвитку законодавства у сфері правового регулювання податкової безпеки в Україні (підрозділ 1.2). Для впорядкування різноманітного нормативно-правового матеріалу у сфері податкової безпеки застосовано метод періодизації (підрозділ 1.2). Керуючись науковим методом комплексного аналізу змін, що відбувались у законодавчій царині податкової безпеки, та для пояснення й обґрунтування застосованих нами способів впорядкування масиву законодавчого матеріалу за просторовими критеріями періодизації, автором було застосовано теоретичний науковий метод гіпотези як форми пізнання сучасної наукової проблеми правового регулювання

податкової безпеки, яка ще не слугувала предметом наукових дисертаційних пошуків вітчизняних науковців-юристів (підрозділ 1.3). На основі результатів теоретичного методу аналізу нормативно-правових актів органів влади у сфері податкової безпеки України простежено процес формування правових засад податкової безпеки та з'ясовано місце правового регулювання податкової безпеки в проблематиці відповідності податкової політики держави викликам сучасності (підрозділи 1.2, 1.3). На підставі методу наукового пізнання – класифікації здійснено розподіл, групування та систематизацію законодавчого матеріалу за певними ознаками, чинниками й критеріями, що стало підґрунтям авторської періодизації основних віх історії становлення, формування та розвитку законодавства у сфері правового регулювання податкової безпеки України (розділи 1–5). Для дослідження історико-правових аспектів становлення й розвитку законодавства у сфері правового регулювання податкової безпеки України використано формально-правовий метод. Застосування цього методу забезпечило можливість отримання достовірних результатів наукового пошуку засобом щодо опису, класифікації та систематизації, формулювання, пояснення, аргументації та критики визначення понять нормативно-правових актів у сфері правового регулювання податкової безпеки (розділи 1–5). За допомогою формально-юридичного методу наукового пізнання проведено аналіз концептуальних особливостей проблематики методології дослідження правового регулювання податкової безпеки України (підрозділ 1.1).

Нормативним підґрунтям дисертації є Конституція України, ратифіковані міжнародні нормативно-правові акти та міжнародні угоди, нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України.

Емпіричну основу дослідження становлять рішення Конституційного суду України, дані статистичної звітності Міністерства фінансів України та Державної податкової служби України, наукові та навчальні джерела (монографії, підручники, посібники, статті, дисертації, автореферати дисертацій), довідкові матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній правовій науці комплексним монографічним дослідженням, у якому розглянуто теоретичні та практичні проблеми правового регулювання податкової безпеки України.

За результатами проведеного дослідження сформульовано ряд положень і висновків, які містять наукову новизну та практичну значущість:

уперше:

– на доктринальному рівні з урахуванням здобутків фінансового права та загальної теорії права запропоновано концептуальну візію правового регулювання податкової безпеки як надзвичайно важливої складової фінансового забезпечення економічної безпеки України для подальшого введення цього соціально-правового явища у фінансове право з метою вдосконалення практики нормотворчості та правозастосування;

– визначено правову сутність податкової безпеки держави, що полягає у нормативному забезпеченні комплексу заходів із протидії загрозам, які унеможливають наповнення податковими надходженнями дохідної частини як державного, так і місцевих бюджетів;

– запропоновано перелік основних структурних складових податкової безпеки держави;

– визначено поняття «правове регулювання податкової безпеки» як системну категорію, яка впорядковує суспільні відносини у сфері податкової безпеки за допомогою права та правових засобів, і як основну складову конституційної норми-принципу забезпечення економічної безпеки;

– з'ясовано невідповідність статті 6 ПК України, якою надано визначення понять «податок» та «збір», статті 67 Конституції України;

– встановлено невідповідність принципів податкового законодавства та загальних засад встановлення податків і зборів сучасним вимогам податкової безпеки України;

– встановлено, що з огляду на людиноцентристський вектор розуміння податкового права платник податку не може бути елементом податку;

– обґрунтовано, що невизначеність податкової політики України в сучасних умовах є загрозою податковій безпеці, яка ускладнює реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування;

– встановлено наявність колізії між нормами Конституції України, Податкового кодексу України та Європейської хартії місцевого самоврядування в частині повноважень органів місцевого самоврядування в питанні «встановлення» місцевих податків і зборів та запропоновано відповідні зміни до національного законодавства;

– доведено, що звільнення платника податку від сплати податку у зв'язку з отриманням податкових пільг, відповідно до Податкового кодексу України, є таким, що не відповідає Конституції України й інтересам податкової безпеки держави;

удосконалено:

– характеристику методологічних засад дослідження формування податкової безпеки України як соціально-правового явища у фінансовому праві;

– визначення поняття «податкова безпека» та запропоновано його трактування як захищеність національних інтересів України від впливу загроз у сфері оподаткування, що є пріоритетним завданням державної податкової політики у сфері національної безпеки;

– визначення поняття «податок» як обов'язкового платежу до відповідного бюджету, який сплачується платником податку відповідно до його конституційного обов'язку;

– визначення поняття «збір» як обов'язкового платежу до відповідного бюджету, що сплачується платниками зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій;

– наукову позицію щодо правової невизначеності в оподаткуванні, яка є ризиком, що загрожує не тільки безпосередньо податковій безпеці України, а й її національній безпеці;

– науково-правову позицію, що однією з основних загроз податковій безпеці держави є ухилення від сплати податків;

– нормативно-правові підходи щодо реалізації податкової безпеки України в умовах реформи фінансової децентралізації з урахуванням зарубіжного досвіду місцевого оподаткування;

– основні правові засади пільгового оподаткування в Україні, зважаючи на іноземний досвід практики пільгового оподаткування;

– положення щодо змістовних характеристик сучасних принципів вітчизняного податкового законодавства в контексті правового регулювання податкової безпеки та запропоновано відповідні зміни й доповнення до статті 4 Податкового кодексу України;

отримали подальший розвиток:

– теоретичні положення щодо розкриття питання історико-правового аспекту становлення, формування й розвитку законодавства у сфері правового регулювання податкової безпеки України;

– наукова позиція щодо характерних рис прояву податкової безпеки в податкових правовідносинах в Україні;

– положення щодо впорядкування сучасних податкових норм через удосконалення податкової термінології та відмови від використання в податковому законодавстві невизначених термінів і понять;

– наукове дослідження дискреційних повноважень органів влади як чинників корупції, що є однією із загроз податковій безпеці та ускладнює реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування;

– науково-правові підходи до розуміння причин ухилення платниками податків від виконання податкового обов'язку, визначено ознаки ухилення від сплати податків, запропоновано засоби протидії ухиленню платників від сплати податків;

– положення про комплаєнс як інструменту формування податкової безпеки України в умовах фінансової децентралізації;

– пропозиції про запровадження в Україні звітності щодо наданих податкових пільг, вимог до такої звітності, ґрунтуючись на відповідному досвіді ОЕСР, та впливу податкових пільг на доходи держави відповідно до Директиви Ради ЄС 2011/85/ЄС від 08.11.2011;

– теоретичні положення з питання податково-правового виховання й освіти громадян як одного із основних напрямів забезпечення податкової безпеки України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані у:

– *освітньому процесі* – під час підготовки навчальних і навчально-методичних посібників і видань із дисциплін «Фінансове право», «Податкове

право», а також у їх викладанні у закладах вищої освіти (довідка Полтавського державного аграрного університету від 29.01.2024 № 01-11/05);

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого розроблення та вирішення проблем, пов'язаних із правовим регулюванням податкової безпеки України;

– *правотворчості* – у процесі розробки проєктів законів про внесення змін до Податкового кодексу України, інших актів вітчизняного законодавства з питань національної, економічної, фінансової, податкової безпеки нашої держави (довідка народного депутата України, члена Комітету Верховної Ради України з питань бюджету від 16.01.2024 № 1601/926/г-24);

– *правозастосуванні* – у практичній діяльності під час проведення аналітичної роботи, направленої на встановлення ознак вчинення порушень податкового законодавства України (довідка Головного управління ДПС у Полтавській області від 07.03.2024 № 7423/6/16-31-11-35).

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертації наукові положення, висновки й рекомендації, що виносяться на захист, одержані здобувачем самостійно. Ідеї та розробки співавторів у дисертації не використані.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях.

Монографія:

1. Коломієць П. В. Концептуальні аспекти правового забезпечення податкової безпеки України: монографія. Державний податковий університет. Ірпінь; Полтава : Видавництво ПП «Астроя», 2023. 468 с.

Рецензія на опубліковану монографію:

Криницький І. Є. Правове забезпечення податкової безпеки України: у пошуках сучасного концепту (рецензія на монографію Павла Коломійця). *Полтавський правовий часопис*: зб. наук. праць. Полтавський юрид. ін-т Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2023. № 1. С. 134-138.

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Коломієць П. В. Щодо раціонального використання термінології фінансового права. *Право і суспільство*. 2014. № 5.2. С. 264-268.

2. Коломієць П. В. Проблематика адаптації вітчизняного фінансового законодавства до стандартів ЄС. *Право і суспільство*. 2016. № 2(3). С. 143-148.

3. Коломієць П. В. Проблематика вдосконалення понятійного апарату в частині адаптації податкового законодавства України до стандартів ЄС. *Публічне право*. 2016. № 3(23). С. 140-147.

4. Коломієць П. В. Щодо вдосконалення правових засад оподаткування в Україні. *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 29. С. 34-39.

5. Коломієць П. В. Про Податковий кодекс України в контексті «Основ Світового Податкового Кодексу». *Журнал східноєвропейського права*. 2016. № 30. С. 29-34.

6. Kolomiets Pavlo V. Tax principles in the works of foreign scientists. *Journal of Eastern European Law*. 2016. № 34. P. 28-31.

7. Kolomiets Pavlo V. Principles of Tax Law in Researches of Ukrainian Scientists: an Analytical Review. *Journal of Eastern European Law*. 2017. № 35. p. 22-27.

8. Kolomiets Pavlo V. Tax Policy: Monitoring of Scientists Views on Fiscal Illusion and Fiscal Obfuscation. *Journal of Eastern European Law*. 2017. № 36. p.33-38.

9. Коломієць П. В. Податкова та фіскальна політика: аналітичний огляд вітчизняної наукової думки. *Публічне право*. 2017. № 2 (26). С. 98-105.

10. Коломієць П. В. Податково-правове виховання громадян як фактор забезпечення податкової безпеки України. *Часопис Київського університету права*. 2020. №1. С. 143-146.

11. Коломієць П. В. Погляди науковців стосовно комплаєнсу як елементу податкової безпеки України. *Право і суспільство*. № 2. Ч. 2. 2020 С. 258-263.

12. Коломієць П. В. Податкові пільги, як втрати доходів бюджету: ризики, що загрожують податковій безпеці України. *Право і суспільство*. № 3. 2020 С. 184-189.

13. Коломієць П. В. Елементи податку в контексті забезпечення податкової безпеки України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 238-242.

14. Коломієць П. В. Проблематика методології дослідження правового регулювання податкової безпеки України: концептуальні особливості. *Підприємництво, господарство і право*. № 8. 2020. С.191-195.

15. Коломієць П. В. Податкова грамотність як інноваційний елемент навчального процесу у закладах вищої освіти України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. Т. 31 (70). № 2. Ч. 2. 2020 с. 75-79.

16. Касьяненко Л. М., Коломієць П. В. Аналітичний огляд поглядів вітчизняних науковців стосовно сутності поняття «податкова безпека» в правовому контексті. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2021. №1 С. 84-87. (Особистий внесок здобувача: проведення аналітичного огляду поглядів вітчизняних науковців щодо поняття «податкова безпека», її природи та змісту, встановлено, що правове регулювання податкової безпеки повинно бути основним фактором її юридичного забезпечення).

17. Касьяненко Л. М., Коломієць П. В. Офшоризація економіки: спосіб ухилення від сплати податків, що загрожує податковій безпеці України. *Право і суспільство*. 2021. № 5. С. 253-258. (Особистий внесок здобувача: дослідження офшоризації економіки, як способу ухилення від сплати податків, що загрожує податковій безпеці та ускладнює реалізацію національних інтересів України у сфері оподаткування).

18. Коломієць П. В. Щодо відповідності Податкового кодексу України конституційним нормам в частині встановлення системи оподаткування. *Право і суспільство*. 2021. № 6. С. 209-214.

19. Коломієць П. Податкові пільги як фактор загрози податковій безпеці України в контексті втрат дохідної частини місцевих бюджетів. *Науковий вісник*

Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. Т. 2, № 72. С. 65-70.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав:

1. Kolomiets Pavlo. Comparative legal analysis of the principles of taxation under the laws of Ukraine and foreign countries. *Visegrad Journal on Human Rights: Slovak Republic*. Bratislava. 2018. № 3 (volume 1). P. 88-92.

2. Коломиец Павел. Сравнительно-правовой анализ института установления налогов по законодательству Украины и зарубежных стран. «*Legea si Viata*»: Publicație științifico-practică Republica Moldova. Chișinău. 2018. № 7-2. С. 51-55.

3. Kolomiets Pavlo. Comparative legal analysis of tax systems under the legislation of Ukraine and foreign countries. *European political and law discourse*. Praha. 2018. Volume 5 Issue 4. P. 100-104.

4. Коломієць П. В. Відповідність визначення понять «податок» та «збір» до вимог Конституції України. *Visegrad Journal on Human Rights: Slovak Republic*. Bratislava. 2019. № 4 (volume 2). P. 73-78.

5. Коломієць П. В. Теоретико-правові та концептуальні засади дослідження правового регулювання податкової безпеки в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights: Slovak Republic*. Bratislava. 2019. № 6 (volume 3). P. 130-135.

6. Коломієць П. В. Терміни податкового кодексу України: спадщина минулого та реалії сучасності. *European political and law discourse*. Praha. 2019. Volume 6 Issue 5. P. 84-88.

7. Коломієць П. В. Історико-правовий аспект становлення і розвитку законодавства у сфері правового регулювання податкової безпеки в Україні. *European political and law discourse*. Praha. 2019. Volume 6 Issue 6. P. 59-65.

8. Павел Коломиец. Мониторинг финансовой грамотности, налогового воспитания и образования в Украине. «*Legea si Viata*»: Publicație științifico-practică Republica Moldova. Chișinău: 2019. № 9. С. 69-72.

9. Коломиец Павел. Принципы налогов Адама Смита в контексте современных экономических реалий. «*Legea si Viata*»: Publicație științifico-practică Republica Moldova. Chișinău: 2019. № 10. С. 49-52.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав, проіндексованих у базі даних Scopus:

10. Kolomiets, Pavlo V. 2017. The Current State of Tax Administration in Ukraine: An Analytical Review of Terminology. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. Volume VIII, Winter, 8(30): 2448-2453 (Scopus).

11. Liubov M. Kasianenko, Pavlo V. Kolomiets, Oleh V. Popovych. 2021. The rule of law as a fundamental principle of the concept of legal regulation of tax security of Ukraine. *Estudios de Economía Aplicada*. Vol. 39 No. 6 (2021): Special Issue: Innovative Development and Economic Growth in the CIS Countries. (Scopus). (Особистий внесок здобувача: проведено аналітичний огляд наукових праць учених щодо раціонального структурування та вдосконалення принципів податкового законодавства в контексті податкової безпеки України; з'ясовано

роль принципів податкового законодавства, їх сутність та місце у системі оподаткування; встановлено декларативний характер принципів податкового законодавства, закріплених у ПК України; виявлено невідповідність принципів податкового законодавства положенням особливої частини ПК України.).

12. Liubov M. Kasianenko and Pavlo V. Kolomiets. The quality of Legal Education of Citizens as a Factor of the Tax Security of Ukraine. *Review of Economics and Finance*. Volume 20, Year 2022, p. 236-242. (Scopus). (Особистий внесок здобувача: здійснено моніторинг якості надання освітніх послуг у сфері податкової освіти громадян України; висвітлено деякі освітні проблеми, надано рекомендації щодо вдосконалення якості правової освіти в Україні з метою покращення стану її податкової безпеки.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Коломієць П. В. Сучасна проблематика податкової термінології в Україні. *Юридичні наукові дискусії як фактор сталого розвитку правової доктрини та законодавства: міжнародна науково-практична конференція* (м. Київ, 16-17 травня 2014 р.). Київ: Центр правових наукових досліджень, 2014. Частина II. 140 с., с. 9-11.

2. Коломієць П. В. Проблематика правового регулювання оподаткування підприємницької діяльності в Україні. *Polityka. Państwo i Prawo. Współczesne problemy i perspektywę rozwoju: Zbior artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej*. (Krakow (PL) 29.04.2016-30.04.2016). Warszawa: Wydawca: Sp. Z o.o. «Diamond trading tour», 2016. 88 p., p. 50-51.

3. Коломієць П. В. Щодо вдосконалення правових засад оподаткування в Україні. *Państwo i Prawo. Teoretyczne i praktyczne aspekty rozwoju współczesnej nauki.*»: Zbior artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (Czestochowa (PL) 29.06.2016-30.06.2016). Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. 64 p., p. 31-32.

4. Коломієць П. В. Моніторинг якості податкового виховання та освіти в Україні: педагогічний аналіз. *«Pedagogika. Badania podstawowe i stosowane: wyzwania i wyniki.»*»: Zbior artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (Zakopane (PL) 30.08.2016-31.08.2016). Warszawa: Wydawca: Sp. zo.o. «Diamond trading tour», 2016. 116 p., p. 24-35.

5. Коломієць П. В. Щодо сучасного стану податкової сфери України. *Права людини в Україні: сучасний стан та механізми реалізації*: матеріали регіональної науково-практичної конференції (м. Полтава, 07 грудня 2016 р.). Полтава: ПШП, 2016. 1015 с., с. 188-195.

6. Коломієць П. В. Адаптація податкового законодавства України до стандартів ЄС: податкова термінологія. *Молодь: освіта, наука, духовність*: тези доповідей XIV всеукраїнської наукової конференції (м. Київ, 04-06 квітня 2017 р.). Ч. II. Київ: Університет «Україна», 2017. 572 с., с. 255-256.

7. Коломієць П. В. Проблеми та суперечності податкової системи України. *Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу*: матеріали міжнародної науково-

практичної конференції (м. Київ, 19-20 квітня 2017 р.). Т.1. Київ: Університет «Україна», 2017. 647 с., с. 269-273.

8. Коломієць П. В. Підвищення якості податкового виховання різних верств населення як запорука ефективного розвитку суб'єктів господарювання. *Тенденції та пріоритети забезпечення ефективного розвитку суб'єктів господарювання в умовах ринкових відносин*: матеріали регіональної науково-практичної конференції (м. Полтава, 30 березня 2018 р.). Полтава, 2018. 329 с., с. 299-304.

9. Коломієць П. В. Сучасна податкова політика держави у сфері спеціальних режимів господарювання. *Молодь: освіта, наука, духовність*: тези доповідей XV всеукраїнської наукової конференції, (м. Київ, 17-19 квітня 2018 р.). ч. III. Київ: Університет «Україна», 2018. 460 с., с. 333-335.

10. Коломієць П. В. Сучасна проблема правового регулювання збору податків і зборів в Україні. *Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та перспективи удосконалення*: матеріали регіональної науково-практичної конференції (м. Полтава, 06 грудня 2018 р.). Полтава, 2018. 423 с., с. 41-44.

11. Коломієць П. В. Податкова політика як найважливіший важіль економічної політики України. *Молодь: освіта, наука, духовність*: тези доповідей XVI всеукр. наук. конф., (м. Київ, 16-18 квітня 2019 р.). ч. II. Київ: Університет «Україна», 2019. 400 с., с. 274-276.

12. Коломієць П. В. Генеза термінологічного визначення податку. *Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу*: матеріали міжн. наук.-прак. конф. (м. Київ, 22-23 травня 2019 р.). Т.1. Київ: Університет «Україна», 2019. 401 с., с. 198-202.

13. Коломієць П. В. Податкова грамотність як вимога інноваційного підходу в організації навчального процесу для здобувачів юридичної освіти у ЗВО України: *Scientific and pedagogic internship Organization of educational process for legal education applicants, innovative teaching methods in higher education institutions of Ukraine and EU: Internship proceedings*, (October 28 – December 6, 2019. Frankfurt an Oder). Federal Republic of Germany. 200 p., p. 88-92.

14. Коломієць П. В. Відповідність юридичних конструкцій статті 6 Податкового кодексу України нормам статті 67 Конституції України. *Правові, економічні та соціокультурні засади регулювання суспільних відносин: сучасні реалії та виклики часу*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., (м. Полтава, 10 грудня 2019 року). Полтава: ШЕП, 2019. 341 с., с. 159-161.

15. Коломієць П. В. Теоретико-правові засади правового регулювання податкової безпеки в Україні: *Systematization of Ukrainian and European legislation in the realities of the modern world: Conference proceedings of International scientific and practical conference*, (December 27-28, 2019. Arad). Izdevnieciba «Baltija Publishing», 184 p., p. 26-29.

16. Коломієць П. В. Порівняльний аналіз визначення понять «національна безпека», «національні інтереси», «загрози національній безпеці». *Інноваційний*

потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 25-26 березня 2020 року). Полтава: ПШП, 2020. 990 с., с. 297-301.

17. Коломієць П. В. Формування у здобувачів юридичної освіти необхідних для юридичної практики професійних цінностей, умінь і навичок як обов'язкова складова освітнього процесу. *Scientific and pedagogic internship «Modern approaches to the organization of the educational process for law students»*: Internship proceedings, (August 24 – October 2, 2020. Frankfurt an der Oder). Federal Republic of Germany: Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. 284 p., p. 129-133.

18. Коломієць П. В. Реформа вищої юридичної освіти України: в контексті приведення освітніх стандартів до найкращих світових зразків. *Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти*: матер. V всеукр. за міжнарод. участю наук.-практ. конф. (м. Полтава, (он-лайн, на платформі ZOOM) 22.10.2020 р.). Полтава: Полтавський юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, 2020. 223 с., с. 60-62.

19. Коломієць П. В., Кучер О. О. Термінологічні проблеми податкової системи України. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики*: збірник тез VII всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених (м. Полтава, 29 жовтня 2020 р.). Полтава: ПДАА, 2020. 178 с., с. 90-91. (особистий внесок здобувача: проведено аналітичний огляд статей 1, 5, 6, 14, 212, 215 ПК України з метою встановлення співвідношення термінів «справляння» та «оподаткування»; з'ясовано, що першочерговим завданням сучасності є удосконалення правового регулювання суспільних відносин у сфері оподаткування, а саме, впорядкування діючих норм ПК України і повна відмова від використання в податковому законодавстві невизначених термінів і понять, що є ризиками, які загрожують податковій безпеці України).

20. Коломієць П. В. Фактори, які обумовлюють сучасну проблематику відсутності методології дослідження правового регулювання податкової безпеки України. *International scientific and practical conference «Legal science, legislation and law enforcement practice: regularities and development trends»*: conference proceedings, (October 30-31, 2020. Lublin). Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2020. 392 p., p. 242-246.

21. Коломієць П. В. Наукова проблема відсутності мотивації досліджень правового регулювання податкової безпеки України. *Фінансова безпека України: сучасний стан правового регулювання та перспективи розвитку*: зб. тез VI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присвяченої науковій школі заслуженого юриста України, професора, д.ю.н. Віктора Тарасовича Білоуса, (м. Ірпінь, 27 листопада 2020 р.), м. Ірпінь: Мін-во фінансів України, Університет ДФС України, 2020. 418 с., с. 176-181.

22. Коломієць П. В. Податковий кодекс України: в контексті сучасної проблематики оподаткування. *Актуальні питання сучасної економічної науки*:

зб. матеріалів III всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 8 грудня 2020 р.). Полтава: ПДАУ, 2020. 407 с., с. 312-315.

23. Коломієць П. В. Мотивація здобуття освіти як складова індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої юридичної освіти. *Scientific and pedagogic internship «Ways of improving the training of qualified lawyers in Ukraine and the EU»: internship proceedings*, (February 8 – March 19, 2021. Frankfurt an der Oder). Frankfurt an der Oder, «Baltija Publishing», 2021. 132 p., p. 50-54.

24. Коломієць П. В. Систематизація наукових підходів вітчизняних дослідників до рівнів забезпечення податкової безпеки. *«European potential for the development of legal science, legislation and law enforcement practice»: international scientific and practical conference*, (February 26-27, 2021. Wloclawek). Republic of Poland: «Baltija Publishing», 2021. 256 p., p. 150-154.

25. Коломієць П. В. Сучасна проблематика правового регулювання податкової безпеки на шляху європейської інтеграції в контексті взаємодії держави та бізнесу в Україні. *Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції*. (м. Полтава, 24 березня 2021 р.). Полтава: ПДАУ. 426 с., с. 141-145.

26. Касьяненко Л. М., Коломієць П. В. Сучасна проблематика правового регулювання податкової безпеки України. *Фіскальна політика: теоретичні та практичні аспекти юридичної науки: збірник тез доповідей IV міжнарод. наук.-практ. конф.* (м. Ірпінь, 07 квітня 2021 р.). Ірпінь: УДФСУ, 2021. 379 с., с. 213-216. (Особистий внесок здобувача: проведено аналітичний огляд законодавчих актів у сфері національної безпеки України в контексті наявних загроз податковій безпеці; з'ясовано питання законодавчого закріплення поняття «економічної безпеки держави»; наголошено на проблемі термінологічної неузгодженості поняття «питання системи оподаткування», в контексті створення Бюро економічної безпеки України.).

27. Коломієць П. В. Сучасний стан методології дослідження правового регулювання податкової безпеки України. *Фінансова безпека України: сучасний стан правового регулювання та перспективи розвитку: матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, присвяченої науковій школі заслуженого юриста України, професора, д.ю.н. Віктора Тарасовича Білоуса*, (м. Ірпінь, 30 листопада 2021 р.), м. Ірпінь: Університет ДФС України (Державний податковий університет), 2021. 459 с., с. 195-198.

Інші публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації:

1. Коломієць П. В. Податкова безпека України в умовах нових фінансово-економічних викликів. *Modern achievements of EU countries and Ukraine in the area of law: Collective monograph*. Riga: Izdevniecība «Baltija Publishing», 2020. P. 1. 632 p., p. 254-269. (Особистий внесок здобувача: огляд проблематики делегування законодавчою владою дискреційних повноважень податковим органам та з'ясування ролі дискреції (розсуду) у податковому законодавстві України; дослідження відповідності наявної в податковому законодавстві

України дискреції головному принципу права – принципу верховенства права; вивчення поглядів науковців щодо правових обмежень, які можуть запобігти зловживанню дискреційними повноваженнями в податковій царині).

2. Коломієць П. В. Система комплаєнс як елемент податкової безпеки України. *Modern researches: progress of the legislation of Ukraine and experience of the European Union: Collective monograph*. Riga: Izdevniecība «Baltija Publishing», 2020. Р. 2. 592 р. (р. 581-1162), р. 735-750. (Особистий внесок здобувача: аналітичний огляд вітчизняних наукових публікацій у сфері досліджень комплаєнсу; огляд впровадження нової стратегії дотримання платниками податків законодавства (комплаєнс); з'ясування проблематики податкового комплаєнсу в контексті забезпечення податкової безпеки).

3. Коломієць П. В. Прокрастинація вітчизняної реформи юридичної освіти як виклик податковій безпеці України. *Економічний, організаційний та правовий механізм підтримки і розвитку підприємництва: Колективна монографія*. Полтава: ФОП Петренко І.М., 2020. 329 с., с. 304-312. (Особистий внесок здобувача: аналітичний огляд сучасних нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері проведення реформи юридичної освіти в Україні; проведення у хронологічній послідовності наукового дослідження генези розвитку вітчизняного законодавства у сфері правового регулювання реформування юридичної освіти та простежено наслідки його впливу на податкову безпеку).

4. Коломієць П. В. Податкова безпека України в умовах реформи фінансової децентралізації та воєнних реалій. *The Russian-Ukrainian war (2014–2022): historical, political, cultural-educational, religious, economic, and legal aspects : Scientific monograph*. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. 1436 р., р. 143-150. (Особистий внесок здобувача: дослідження проблематики неузгодженості застосованої термінології в законодавчому масиві з питань децентралізації влади, які не мають свого легального визначення («фінансова децентралізація», «бюджетна децентралізація», «фіскальна децентралізація», «податкова децентралізація») та доведено, що це становить серйозний ризик як для системи управління державними фінансами так і для фінансової безпеки України, а отже і податкової безпеки як її складової; встановлено, що більшість нормативно-правових актів є декларативними по своїй суті, оскільки не мають конкретного алгоритму (формули) інструментів правового регулювання суспільних відносин щодо реалізації податкової безпеки в умовах фінансової децентралізації).

Характеристика особистості здобувача. Коломієць Павло Віталійович народився 30 листопада 1989 року в місті Полтава.

Здобувач має три вищі освіти, а саме:

У 2011 році з відзнакою закінчив Міжрегіональну Академію Управління Персоналом. Кваліфікація – юрист, спеціальність – правознавство.

У 2013 році закінчив Полтавську державну аграрну академію. Отримав диплом спеціаліста. Кваліфікація – спеціаліст з фінансів.

У 2017 році закінчив Полтавський інститут економіки і права вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Отримав диплом магістра. Спеціальність «Переклад».

Павло Коломієць з 01 вересня 2020 року і по теперішній час працює на посаді доцента кафедри підприємництва і права в Полтавському державному аграрному університеті (0,5 ставки). Має стаж науково-педагогічної роботи у закладах вищих освіти III-IV рівня акредитації більше 12 років.

4 жовтня 2013 року успішно захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» у спеціалізованій вченій раді Д 27.855.02 Національного університету державної податкової служби України на тему «Правове регулювання спеціальних податкових режимів в Україні».

У 2018 році отримав вчене звання доцента кафедри цивільного, господарського, адміністративного права та правоохоронної діяльності Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Наказом Державного податкового університету від 06.09.2022 року № 806 Коломійця Павла зараховано на навчання до докторантури Державного податкового університету на денну форму за спеціальністю 081 Право. Рішенням Вченої ради Державного податкового університету від 24.11.2022 року № 6 затверджено тему дисертаційного дослідження «Правове регулювання податкової безпеки України».

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана державною мовою, стиль викладення – науковий. Отримані результати дослідження: наукові положення, висновки і рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту «Правове регулювання податкової безпеки України» є напрямом, який віднесено до спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право.

Відповідність дисертації нормативно встановленим вимогам та можливість подання їх до захисту. Дисертація відповідає п.п. 7, 8 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, та може бути рекомендована до попереднього розгляду та захисту в спеціалізованій вченій раді відповідного профілю.

У результаті експертизи дисертації Коломійця Павла Віталійовича та повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок щодо дисертації Коломійця Павла Віталійовича «Правове регулювання податкової безпеки України».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Коломійця Павла Віталійовича відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право та вимогам пп. 7, 8 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

3. Рекомендувати подану дисертацію Коломійця Павла Віталійовича «Правове регулювання податкової безпеки України» на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право, інформаційне право до попереднього розгляду у спеціалізованій вченій раді відповідного профілю.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 28; проти – немає; таких, що утримались – немає.

Рецензент –
професор кафедри фінансового
та податкового права
Державного податкового університету,
доктор юридичних наук, професор

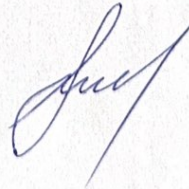
Віктор БІЛОУС

Рецензент –
професор кафедри фінансового
та податкового права
Державного податкового університету,
доктор юридичних наук, професор

Тетяна МАЦЕЛИК

Рецензент –
професор кафедри фінансового
та податкового права
Державного податкового університету,
доктор юридичних наук, доцент

Вікторія ЧАЙКА